

Zgodilo se je pred 39 leti

Tistega dne, 22. junija...

Ko je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo, so se v stanovanju pri Filipu Bernardu na Vodnikovi cesti 27 sestali nekateri člani CK KPS in ustanovili glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet — vojaško vodstvo oboroženega boja slovenskega naroda proti okupatorjem. Tu so se sestali še preden je prišel poziv iz Moskve, poziv na internacionalistično pomoč pri napadu na socialistično državo. Za komandanta je bil imenovan Franc Leskošek, za pomočnika komandanta dr. Aleš Bebler, za komisarja Boris Kidrič, ki ga je v začetku julija nasledil Miha Marinko. Kasneje so postali člani glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet še Oskar Kovačič, Miloš Zidanšek in Stane Zagar kot predstavniki Komunistične partije Slovenije in dr. Marjan Breclj kot predstavnik krščanskih socialistov ter Dušan Podgornik kot predstavnik demokratičnega krila sokolov. Ustanovitev glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet je bila za nadaljnji razvoj partizanstva v Sloveniji izrednega pomena.

Da bi partizanske enote čimprej pričele organiziran napad proti okupatorjem, je glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet na svoji seji 16. julija 1941 sklenilo preiti iz priprav za narodnoosvobodilni boj, ki so potekale v skladu s sklepi junijske partijske konference, v dejansko oboroženo vstajo. Z navodili o pričetku vstaje v Sloveniji so odšli iz Ljubljane: Stane Zagar na Gorenjsko, Milan Zidanšek na Štajersko, Oskar Kovačič na Primorsko, dr. Aleš Bebler na Notranjsko in Dolenjsko, Miha Marinko v Belo Krajino. V kamniškem in kranjskem partijskem okrožju ter na severnem predelu današnje občine Ljubljana-Siška pa sta pripravljala vstajo inštruktorja CK KPS Tomo Brejc in Lojze Kebe.

Priprave na oborožen napad proti okupatorjem so potekale na območju današnje občine Ljubljana-Siška še pred ustanovitvijo glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet. Do oboroženega upora je prišlo najprej na ozemlju, ki ga je zasedel nemški okupator — pod Šmarno goro in Rašico. Na sestanku rajonskega komiteja KPS Tacen maja 1941, ki ga je vodil Ivan Novak v gozdčičku pod Šmarno goro, so določili, kdo izmed članov KPS in SKOJ bo odšel v partizane, kdo bo ostal na terenu kot politični aktivist. Sklenili so tudi, da na tem območju ustanovijo dve partizanski četi; prvo na levem bregu Save s komandiranjem Stanetom Koscem iz Gameljna, drugo na desnem bregu Save s komandiranjem Lojzetom Siferjem iz Vižmarij. Ko je prišel Lojze Kebe z navodili o pričetku vstaje v Sloveniji na Šmarno goro, je tu že delovala šmarnogorska partizanska skupina. Takšna skupina je bila tudi pod Rašico. Na sestanku, ki ga je imel Lojze Kebe s člani obeh skupin 19. julija 1941 na Šmarni gori, so se odločili, da prično z oboroženo vstajo 22. julija 1941. Borce šmarnogorske partizanske oborožene skupine so 22. julija iz zasede v gozdčičku Pšatnik nad vasjo Tacen napadli bivšega jugoslovanskega orožnika Franca Znidaršiča iz Sentvida nad Ljubljano, katerega so partizani obsodili na smrt z ustrelitvijo, ker je izdal nemškemu okupatorju člane in simpatizerje KP z območja bivših občin Šmartno pod Šmarno goro in Sentvida nad Ljubljano; obsojen je bil tudi zaradi

Praznovali smo...

... leta 1975, povorka delovnih ljudi in občanov

... leta 1976, KS Gameljne-Rašica, na Rašici

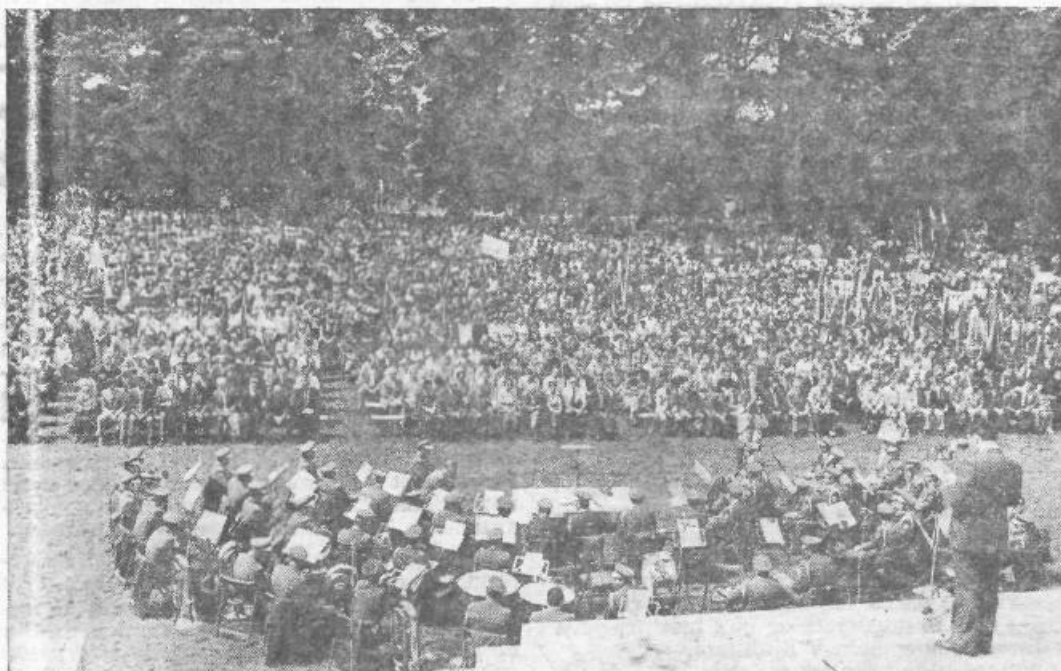
... leta 1977, KS Zgornja Siška, stadion Ilirije

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ISKRENE ČESTITKE OB OBČINSKEM PRAZNIKU, 22. JUNIJU

SKUPŠČINA OBČINE IN
DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE LJUBLJANA-ŠIŠKA

... leta 1978, KS Medvode, osrednji stadion Medvode

... leta 1979, KS Edvarda Kardelja, v Tacnu

tega, ker je sodeloval z nemško policijo pri aretacijah in preganjanju zavednih Slovencev že takoj po prihodu nemškega okupatorja v ta predel Gorenjske. Gameljska partizanska skupina je na ta dan pripravljala tudi likvidacijo izdajalcev iz Gameljna. SR Slovenija praznuje 22. julij kot dan vstaje slovenskega naroda.

Zaradi napada partizanov na izdajalce je nemški okupator v dneh od 23. do 26. julija na območju bivše občine Šmartno pod Šmarno goro aretiral več kot 30 simpatizerjev narodnoosvobodilnega gibanja; dva od teh sta bila kmalu nato ustreljena neznano kje. V tistih dneh sta se šmarnogorska in gameljska partizanska skupina povečali z novimi borci. V rašiških gozdovih je od 24. junija 1941 delovala tudi partizanska skupina črnuških komunistov. Po sestanku med črnuškimi partizani in Stanetom Koscem iz gameljske skupine 25. julija 1941 je prišlo 28. julija nad vasjo Rašica do združitve šmarnogorske, gameljske in črnuške partizanske skupine in do ustanovitve Rašiške čete. Po zaprisegi o zvestobi slovenski partizanski vojski so borci izvolili Staneta Kosca za komandirja, Mileta Spacapana za komisarja, ki mu je sledil Maks Pečar — oba iz Črnuč.

Rašiška četa je delovala kot samostojna partizanska enota, zato se je glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet odločilo, da se četa vključi v Kamniški bataljon. Tako je prišlo 17. avgusta 1941 do vključitve v Kamniški bataljon.

Vsakodnevne sabotažne in druge akcije, zlasti napadi in uničevanje nemških avtomobilov, so vznemirjali okupatorje. Zato se je nemški okupator odločil napasti Rašiško četo. V pripravah na ta napad je na Rašico 18. septembra 1941 prišla posebna nemška komisija z namenom, da na kraju samem ugotovi položaj in pripravi operacijski načrt za obkolitev in uničenje čete. Toda partizani Rašiške čete so jo na povratku v dolino napadli pri Pasjem potoku pod vasjo Rašica, kjer je padlo vseh šest članov komisije. Dva dni po tem napadu, 20. septembra 1941, so Nemci vas Rašico požgali, vaščane pa izgnali na Hrvaško. Rašica je bila prva požgana vas v Sloveniji v času narodnoosvobodilnega boja v Sloveniji. Teden dni nato je nemški okupator napadel Rašiško četo. Zaradi sovražnikove premoči bi bil vsak odpor usoden za nadaljnji obstoj Rašiške čete, zato so se borci porazdelili v manjše skupine in se umaknili iz rašiških gozdov. Premik čete v Ljubljansko pokrajino je bil le začasen.

(Odlomki iz zapisa Rezke Traven)

Ob tabornem ognju v Kosezah — tradicionalna prireditve